

Motiveeritud põhjendus Ülo Mander`i esitamiseks Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikukandidaadiks globaalmuutuste alal

Oleme ajajärgus kus Maa rahvastik on jätkuvalt eksponentsiaalses kasvus ja meid ümbritsev maailm on sukeldunud kiirete tehnoloogiliste-sotsiaalsete muutuste pöörisesse, mis on paraku sama kiiresti kasvatanud survet Maa kui süsteemi kestlikkusele. Mitte kunagi varem ei ole olnud nii kriitiline mõista globaalseid keskkonnamuutusi kontrollivaid tegureid, nende võimalikke tagajärgi ja leida viise kaasneva kliimamuutuse leevendamiseks ning vaos hoidmiseks. Täpselt sama tähtis on selle teadmise, aga ka meie kõigi vastutuse ning võimalike lahenduste selgitamine nii otsustajatele kui ka üldisemalt kõigile ühiskonna gruppidele ning selles on kaalukas roll Eesti Teaduste Akadeemial.

Süvendamiseks Eesti Teaduste Akadeemia kollektiivse teadmuse kompetentsi ning ühiskondlikku mõju on vajalik laiendada akadeemikute ringi globaalmuutuste valdkonna eestkõnelejaga, kellel on sügavalt teaduslik ja lai vaade meid haaranud globaalsetele muutustele, ennekõike kliimamuutusele, millel on määrav roll tänaste ja lähituleviku poliitiliste-majanduslike kui ka sotsiaalsete protsesside suunamisel.

Ülo Mander on pühendanud kogu oma senise teadlaskarjääri maastike ainevoogude ja laiemaastike ökoloogia uurimisele ning selle parendamiseks sobilike ökotehnoloogiliste võtete arendamisele. Maastike aineriingid väljendavad komplekselt keskkonnas toimuvaid muutusi ning annavad seega unikaalse võimaluse meid ümbritsevas keskkonnas toimuvate protsesside tundmaõppimiseks ja jätkusuutlikuks arendamiseks.

Ülo Mander on vaieldamatult valdkonna juhtiv teadlane, kes on loonud rahvusvahelise kandepinnaga uurimisvõrgustiku ning kelle tähtsust valdkonna teadmuse levitamisele ja kasvatamisele Eestis ning laiemaast üle maailma on võimatu alahinnata. Sellest annavad tunnistust tema jätkuvalt kõrgetasemeline teadusaktiivsus ning arvukad väiksemad või suuremad uurimisprojektid/-toetused, mille krooniks on äsjane Euroopa Teadunõukogu (ERC) väljakujunenud teadlase grant. Kõigele lisaks, ja tegelikult ennekõike, on ta õpetaja, kelle aukartustäratavalt juba neljakümne kahe eduka doktorikaitsmiseni jõudnud akadeemiline järelkasv koos arvukate juhendatud bakalaureuste ja magistritega on tase, millele küündivad vähesed Eesti teadlased, aga millel on tähtis roll valdkonna kandepinna kasvatamisel ja teadusliku mõtteviisi süvendamisel.

Kõrvuti teadusliku tiptasemega väärrib esiletõstmist Ülo Mander`i mitmekülgne teadusorganisatsiooniline tegevus ja kandev häääl nii rahvusvaheliste kui ka Eesti keskkonnaprobleemide küsimustes. Tema tegemisi on muuhulgas tunnustatud kahel korral Eesti Vabariigi teaduspreemiaga, paljude rahvusvaheliste organisatsioonide medalite ja aukirjadega ning Eesti Teaduste Akadeemia Karl Ernst von Baer`i medaliga ja talle on annetatud Eesti Vabariigi Valgetähe teenetemärk.

Globaalmuutused, iseäranis kliimamuutused, on saanud viimastel kümnenditel ühiskonna olulisemaks probleemiks, mis vajab teaduslikult põhjendatud mõistlikke lahendusi nüüd ja praegu ning Eesti Teaduste Akadeemial on nende sammude suunamisel ja selgitamisel kande roll. Seetõttu peaks teaduste akadeemia valima globaalmuutuste akadeemiku kohale Eesti selle valdkonna ühe juhtiva teadlase Ülo Mander`i.

Käesolevaga esitame globaalmuutuste akadeemiku kandidaadiks Ülo Mander`i.

Akadeemikud Toomas Asser, Jaan Eha, Jaak Järv, Ain-Elmar Kaasik, Anne Kahru, Mati Karelson, Kalle Kirsimäe, Urmas Kõljalg, Maris Laan, Agu Laisk, Margus Lopp, Enn Lust, Jüri Martin, Andres Metspalu, Ülo Niinemets, Pärt Peterson, Mart Saarma, Tiit Tammaru, Raivo Uibo, Veiko Uri, Mart Ustav, Eero Vasar, Richard Villems, Martin Zobel.

Allakirjutanute nimel

akadeemik Kalle Kirsimäe